

همه چیز درباره ویروسها، کرمها، اسبهای تروا و فراتر از آن

« بخش سوم »

کلیه حقوق این مقاله متعلق به سایت امنیت وب و مترجم آن می باشد و هر گونه برداشت از آن فقط با ذکر نام سایت و نام نویسنده مجاز می باشد.

مترجم : رضا مددی / rzmadadi@yahoo.com

منبع : www.Sophos.com

تاریخ : 20 اردیبهشت ۱۳۸۳

در صورتی که شما :

- یک مدیر شبکه هستید،
  - فردی هستید که با دوستان خود دیسک مبادله می کند،
  - از شبکه های محل کار خود استفاده می کنید،
  - و یا فقط خواننده نامه های الکترونیکی هستید،
- بدانید که این مطلب برای شماست!

ما حقایق را در باره ویروس های کامپیوتری بطور ساده
و با زبانی قابل فهم برای شما بیان می کنیم.

فهرست مطالب

بخش اول

- تاریخچه مختصری از ویروسها
- ۱۰ ویروس برتر

بخش سوم

- پست الکترونیک
- آیا به صرف خواندن نامه، ویروسی می شویم؟
- ویروس هایی که بطور خودکار از طریق نامه ها گسترش می یابند
- خطرات فایل های پیوندی
- چگونه ویروس های پستی را متوقف کنیم؟
- اینترنت
- کلیک کردن و آلوده شدن؟
- آیا به صرف دیدن وبسایتها، ویروسی می شویم؟
- دستورات برنامه نویسی وبسایتها
- اسب های تروای «در پشتی» و اینترنت
- آیا کوکی ها خطرناک هستند؟
- حمله ها به سوی وبسرورها
- امنیت در شبکه

بخش چهارم

- تلفن های موبایل و کامپیوترهای کف دستی
- آیا ویروس های موبایل هم وجود دارند؟
- تلفن های WAP و ویروسها
- خطرات آتی برای WAP
- سیستم عامل های کامپیوترهای کف دستی
- ویروسها برای یخچالها؟
- چگونگی محافظت از ابزارهای متحرک (Mobile)
- ده مرحله برای ایجاد امنیت در کار با کامپیوتر
- لینک های مفید

- چرا ویروسها مهم هستند؟
- ویروسها، اسب های تروا و کرمها
- تعریفی ساده از ویروس، اسب تروا، کرم
- ویروس چیست؟
- ویروس چگونه بر روی کامپیوتر تاثیر می گذارد؟
- اسب های تروا
- کرمها
- ویروسها چه کارهایی می توانند انجام دهند؟
- خطر مربوط به ویروسها در چه جاهایی وجود دارد؟
- جلوگیری کردن از ویروسها
- ویروس های سکتور بوت
- ویروس های انگلی
- ویروس های ماکرو (کلان دستور)

بخش دوم

- نرم افزار ضد ویروس
- پویشرها
- Checksummer ها
- نرم افزارهای کاشف (Heuristic)
- هزینه های پنهانی ویروسها
- ویروس نویسان چه کسانی هستند؟
- آیا نوشتن ویروس همیشه نادرست است؟
- ویروس های گولزن (Hoax ها)
- Hoax ها چیستند؟
- چرا Hoax ها یک معضل هستند؟
- چه کارهایی را در مورد Hoax ها می توان انجام داد؟

بخش سوم

پست الکترونیک

در صورتیکه از افراد بخواهید فقط یک ویروس را برای شما نام ببرند، شانس ویروس‌های I Love You ، Sobog ، Love Bug ، Melissa و چند ویروس دیگر بیشتر از بقیه خواهد بود. علت آنکه این ویروس‌ها به چنین عمومیتی دست یافته و در تیرهای خبری جای گرفته‌اند آن است که آنها توانسته‌اند از طریق پست الکترونیک در سرتاسر جهان انتشار پیدا کنند.

در حال حاضر پست الکترونیک بزرگترین منشأ ویروس‌ها می‌باشد، چرا؟ تا زمانی که ویروس‌ها بوسیله دیسکت انتقال پیدا می‌کردند، انتشارشان بسیار کند بود. شرکت‌ها می‌توانستند استفاده از دیسکت‌ها را ممنوع کرده یا کاربران را مجبور به بررسی دیسکت‌ها برای حصول اطمینان از عدم وجود ویروس نمایند. اما پست الکترونیک همه چیز را تغییر داده است. در حال حاضر شما می‌توانید فایل‌هایتان را با سرعتی بسیار بیشتر مبادله کنید و در عوض، دستگاه شما هم ب راحتی یک کلیک بر روی یک آیکن و شاید هم ساده‌تر از آن آلوده می‌شود. ویروس‌های معمولی این امکان را دارند که بسیار سریعتر از گذشته منتشر شده و انواع جدیدتر ویروس هم می‌توانند کارکرد برنامه‌های پست الکترونیک را مورد سوء استفاده خود قرار دهند.

آیا به صرف خواندن نامه، ویروسی می‌شویم؟

بعضی از کاربران فکر می‌کنند تا وقتی که به فایل‌های پیوندی نامه‌ها کاری نداشته باشند، باز کردن و خواندن نامه‌های اشکالی ندارد و آنها از امنیت کافی برخوردار خواهند بود. در حال حاضر چنین تفکری دیگر ارزشی ندارد.

ویروس‌هایی مانند Kakworm و Bubbleboy می‌توانند کاربران را در هنگامی که فقط نامه‌هایشان را می‌خوانند آلوده کنند. آنها شبیه سایر نامه‌ها هستند با این تفاوت که شامل یک اسکریپت مخفی می‌باشند. این اسکریپت مخفی به محض باز کردن نامه یا مشاهده آن در صفحه پیش‌نمایش (Preview Pan) - در صورتیکه شما از برنامه Outlook به همراه نسخه منطبقی از Internet Explorer استفاده کنید - اجرا خواهد شد. اسکریپت

مورد نظر می تواند تنظیمات سیستم را تغییر داده و ویروس را از طریق پست الکترونیک برای سایر کاربران ارسال کند.

شرکت مایکروسافت فایل ترمیمی مورد نیاز برای از بین بردن این ضعف امنیتی را منتشر کرده است. برای دریافت آن می توانید به آدرس زیر مراجعه کنید :

www.microsoft.com/technet/security/bulletin/ms99-032.asp

ویروس های Hoax پست الکترونیک

پست الکترونیک رسانه ای محبوب برای Hoax ها می باشد.

Hoax ها گزارش هایی دروغین از ویروس ها می باشند که از شما درخواست می کنند تا آنها (گزارش ها) را برای تمام افرادی که می شناسید ارسال کنید.

یک Hoax پست الکترونیک می تواند مانند ویروس در شبکه ها انتشار پیدا کرده و باعث ایجاد بار ترافیکی عظیمی از نامه ها شود. تفاوت در آنجاست که Hoax مانند ویروس نیازی به کدنویسی ندارد و گسترش آن فقط به خوش باوری کاربران بستگی دارد. برای اطلاعات بیشتر به قسمت «ویروس های گولزن (Hoax ها)» از بخش دوم مراجعه کنید.

ویروس هایی که بطور خودکار از طریق نامه ها گسترش می یابند.

امروزه اکثرا ویروس های موفق آنهایی هستند که خود را بصورت خودکار از طریق پست الکترونیک منتشر می کنند.

نوعا کارکرد این ویروس ها به کلیک کردن کاربر بر روی فایل پیوندی نامه بستگی دارد. در اینصورت اسکریپتی اجرا خواهد شد که با استفاده از برنامه مربوط به پست الکترونیک، اسناد آلوده را برای سایر کاربران پست الکترونیک ارسال خواهد کرد.

برای مثال ویروس Melissa پیغام را به پنجاه آدرس اول از تمام کتابچه آدرس هایی که در دسترس برنامه Microsoft Outlook باشند، ارسال می کند. سایر ویروس ها خود را به تمام آدرس های کتابچه آدرس ارسال می کنند.

اسپم چیست؟

اسپم نامه‌ای ناخواسته است که محتوای آن اغلب تبلیغ طرح‌هایی ارزن و سریع، شغل‌های داخل منزل و وبسایت‌های اجاره‌ای و یا غیر مشروع می‌باشد. اسپم‌ها اکثراً اطلاعات بازگشتی جعلی در خود داشته و شناسایی ارسال کننده آن از روی نامه بسیار مشکل می‌باشد. چنین نامه‌هایی را فقط باید پاک کرد.

خطرات فایل‌های پیوندی

در حال حاضر بزرگترین خطر امنیتی، نه نامه‌های الکترونیک بلکه الصاقات آنها می‌باشد.

هر برنامه، سند یا فایل صفحه گسترده‌ای که از طریق نامه دریافت می‌کنید می‌تواند شامل ویروس باشد و اجرا کردن چنین فایلی می‌تواند کامپیوتر شما را آلوده سازد. متأسفانه پیوند به نامه‌های الکترونیکی روشی محبوب برای تبادل اطلاعات می‌باشد. بسیاری از کاربران فکر می‌کنند گردش در بین Screen Saver ها، کارت‌های تبریک، تصاویر انیمیشن و یا برنامه‌های تفریحی، تفریحی بی‌خطر است در حالیکه چنین فایل‌هایی هم می‌توانند حامل ویروس باشند.

حتی یک فایل پیوندی که به نظر می‌رسد فایلی از نوع ایمن - مثلاً فایلی با پسوند .txt - باشد، می‌تواند عاملی برای تهدید باشد. ممکن این فایل متنی در واقع یک اسکریپت مخرب ویژوال بیسیک با پسوند .vbs باشد که از دید پنهان شده است.

کرم VBS/Monopoly نمونه‌ای از یک برنامه مخرب می‌باشد که به صورت یک برنامه تفریحی تغییر قیافه داده است. این کرم وانمود می‌کند که برنامه‌ای تفریحی درباره بیل گیتس (Bill Gates) میباشد. همینگونه هم است (یک صفحه بازی به همراه تصاویر مایکروسافت را نمایش می‌دهد)، اما علاوه بر اینکار خود را مخفیانه برای کاربران دیگر هم ارسال کرده و جزییات سیستم شما را به آدرس‌های بخصوصی ارسال می‌کند که اینکار محرمانه بودن اطلاعات حساس شما را تهدید می‌کند.

دیدزدن و جعل نامه

دیدزدن نامه به این معناست که سایر کاربران بتوانند شما که در حال گذر از مسیر برای رسیدن به مقصد است را بخوانند. شما برای محافظت از نامه‌ها و جلوگیری از اینکار می‌توانید نامه‌هایتان را رمز کنید.

جعل نامه به معنای فرستادن نامه با ثبت آدرسی جعلی از فرستنده یا قرار دادن نامه در نامه دیگران می‌باشد. شما برای تشخیص چنین نامه‌هایی باید از امضاهای دیجیتالی استفاده کنید.

چگونه ویروس‌های پستی را متوقف کنیم؟

داشتن سیاستی دقیق در قبال فایل‌های پیوندی نامه‌ها

تغییر رفتار خود یا سایر کاربران ساده‌ترین راه برای مقابله با تهدیدات نامه‌های الکترونیکی می‌باشد. هیچ فایل پیوندی حتی اگر از جانب بهترین دوستتان باشد را باز نکنید. در صورتیکه از پاک بودن چیزی مطمئن نیستید، با آن مانند فایلی آلوده رفتار کنید. شما باید سیاست مشخصی برای شرکت خود داشته و تمام فایل‌های پیوندی را قبل از اجرا توسط نرم‌افزارهای ضد ویروس بررسی کرده و صلاحیت آن‌ها را تایید کنید.

استفاده از نرم‌افزارهای ضد ویروس

از نرم‌افزار ضد ویروس با خاصیت دسترسی فعال، هم در دروازه ورود و خروج نامه‌ها و هم بر روی کامپیوتر استفاده کنید. استفاده از این ترکیب می‌تواند شما را در مقابل ویروس‌هایی که از طریق نامه‌ها فرستاده می‌شوند، محافظت کند.

انواع ناخواسته فایل‌ها را در همان دروازه ورودی بلوکه کنید.

ویروس‌ها اغلب از انواع فایلی VBS ، SHS ، EXE ، SCR ، CHM و BAT برای انتشار خود استفاده می‌کنند. بعید است که سازمان شما همیشه به فایل‌هایی از این نوع که از خارج سازمان فرستاده می‌شوند، نیاز داشته باشد، بنابراین می‌توانید آنها را در همان دروازه ورود نامه‌ها بلوکه کنید.

در دروازه ورود، فایل‌های با پسوند مضاعف را بلوکه کنید

بعضی ویروس‌ها برنامه بودن خود را با استفاده از «پسوند مضاعف» در بعد از نام خود مخفی می‌کنند مانند txt.vbs . چنین فایل‌هایی را در دروازه ورود بلوکه کنید.

اینترنت

اینترنت اطلاعات بسیار زیادی را بسیار سریعتر از قبل، در اختیار بسیاری از مردم قرار می‌دهد. اما بخش دیگر این مساله آن است که اینترنت دسترسی کدهای مخرب کامپیوتری به کامپیوترهای شرکتها و منازل را هم آسوده‌تر کرده است.

کلیک کردن و آلوده شدن؟

اینترنت خطر آلودگی را افزایش داده است.

ده سال قبل، بیشتر ویروسها از طریق دیسکتها گسترش می‌یافتند. انتشار ویروس با این روش کند بود و به میزان توجه کاربران به اجرای برنامه‌های جدید بستگی داشت. اگر هم ویروس تاثیرات جانبی بسیار مشهودی داشت، اما بعید بود که بتواند کاربران خیلی زیادی را آلوده کند. در حال حاضر از آنجایی که شبکه اینترنت در مقیاس بسیار وسیعی مورد استفاده قرار می‌گیرد، همه چیز تغییر یافته است.

به اشتراک گذاشتن نرم‌افزار بر روی شبکه کار آسانی است. با یک کلیک ماوس می‌توان برنامه‌ای را به یک نامه پیوند زد و باز کردن و اجرای آن هم ساده می‌باشد. کاربران براحتی می‌توانند برنامه‌ها را بر روی صفحات وب قرار داده و سایرین هم می‌توانند براحتی آنها را دریافت کنند، بنابراین ویروس‌های فایلی (انگلی) می‌توانند از طریق برنامه‌های **Download** شده رونق زیادی در شبکه‌ها داشته باشند.

در این بین ویروس‌هایی که واقعا سود می‌برند، ویروس‌های ماکرو هستند که بر روی اسناد (متون) تاثیر می‌گذارند. کاربران به طور متناوب اسناد یا فایل‌های صفحه گسترده را از اینترنت دریافت کرده و یا آنها را از طریق پست الکترونیک مبادله می‌کنند. تمام آنچه که شما برای آلوده کردن کامپیوترتان باید انجام دهید آن است که بر روی یک فایل دریافت شده از اینترنت یا یک فایل پیوندی کلیک کنید.

هنگامی که از اینترنت استفاده می‌کنید، اسناد را با برنامه‌ای باز کنید که می‌تواند ماکروها را نادیده بگیرد، همچنین برنامه‌هایی که از منبع نامطمئنی دریافت شده‌اند را اجرا نکنید.

آیا به صرف دیدن وبسایتها، ویروسی می شویم؟

دیدن یک وبسایت کم خطرتر از باز کردن برنامه‌ها یا اسناد ناشناخته است. با این حال این کار هم خطر دارد. خطر مورد اشاره به انواع دستورات بکار برده شده در طراحی سایت و اقدامات امنیتی در نظر گرفته شده توسط ISP شما و خود شما بستگی دارد. در بخش بعد انواع اصلی کدهایی که شما با آنها مواجه هستید آورده شده‌اند.

دستورات برنامه‌نویسی وبسایتها

HTML

صفحات وب با زبان HTML (زبان نشانه‌گذاری فرامتن) نوشته می‌شوند. این زبان به نویسندگان وب اجازه می‌دهد تا متن‌هایشان را قالب‌بندی کرده و لینک‌هایی به تصاویر و یا سایر صفحات ایجاد کنند. کدهای HTML به خودی خود حامل ویروس نمی‌باشد، اما صفحات وب می‌توانند شامل کدهایی باشند که بطور خودکار برنامه‌ها را اجرا کرده و یا اسناد را باز می‌کنند. این کار خطر اجرای یک فایل آلوده را به همراه دارد.

ActiveX

ActiveX یکی از تکنولوژی‌های شرکت مایکروسافت برای توسعه دهندگان وب بوده و فقط بر روی کامپیوترهای مبتنی بر سیستم عامل ویندوز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اپلت‌های اکتیو ایکس که برای ایجاد جلوه‌های بصری در صفحه‌های وب مورد استفاده قرار می‌گیرند، دسترسی کامل به منابع سیستم کامپیوتر شما داشته و این کار می‌تواند آنها را به تهدیدی بالقوه برای شما تبدیل کند. با این حال امضاهای دیجیتالی که می‌توانند مجاز و غیر تحمیلی بودن اپلتی را اثبات کنند، این قابلیت را دارند که امنیتی محدود را تامین نمایند.

Java

گاهی اوقات افراد بی‌جهت درباره ویروس‌های جاوا در شبکه اینترنت نگران می‌شوند. این امر به خاطر آن است که آنها اپلت‌های جاوا - که برای ساخت افکت بر روی صفحه‌های وب مورد استفاده قرار می‌گیرد - را با برنامه‌ها و اسکریپت‌های جاوا اشتباه می‌گیرند.

Applet ها عموماً ایمن می‌باشند. آنها توسط مرورگر در یک محیط امن که با نام sandbox (جعبه شن) شناخته می‌شود، اجرا می‌شوند. حتی اگر وجود یک رخنه امنیتی

باعث گریز اپلتی شود باز هم یک اپلت مخرب نمی تواند براحتی انتشار پیدا کند. اپلتها معمولاً از یک سرور به کامپیوتر کاربران جریان دارند و نه از کامپیوتر یک کاربر به کامپیوتر کاربر دیگر (برای امتحان این مساله می توانید از دوستانتان بخواهید که از یک صفحه وب که دارای اپلت جاوا می باشد دیدن کنند، سپس یک کپی از اپلت را هم برای آنها ارسال کنید). علاوه بر مطالب فوق باید به این مساله اشاره کرد که اپلتها به غیر از حافظه Cache مربوط به وب، در جایی از دیسک سخت ذخیره نمی شوند.

در صورتیکه با اپلتی آسیب آور مواجه شدید که بسیار شبیه به اسب تروا عمل می کرد، بدانید که در دستگاه خود حداقل یک برنامه مخرب دارید که خود را برای شما موجه و قانونی جلوه داده است.

Application های جاوا بطور واضح برنامه هایی هستند که در زبان Java نوشته می شوند. همانند تمام برنامه های دیگر آنها هم می توانند حامل ویروس باشند، بنابراین شما باید با همان احتیاطی که با برنامه های دیگر رفتار می کنید با این برنامه ها هم رفتار کنید.

Script جاوا اسکریپتی است که در داخل دستورات HTML بکار رفته شده در صفحات وب گنجانده شده است. مانند تمام اسکریپت های دیگر، اسکریپت های جاوا هم می توانند بطور خودکار دستورات خطرناکی را اجرا کنند. شما می توانید برای محافظت از خود اسکریپت های فعال را غیر فعال کنید (به قسمت «امنیت در شبکه» در انتهای همین بخش مراجعه کنید).

اسکریپت های ویژوال بیسیک (VBS : Visual Basic Script)

اسکریپت های ویژوال بیسیک بسته به مرورگر مورد استفاده می توانند به محض مشاهده شدن صفحه ای اجرا شوند. برای اجرای آنها نیازی به انجام کاری از سوی شما نیست. این نوع از اسکریپت ها توسط بعضی از انواع کرم های پست الکترونیک مانند Bubbleboy و Kakworm مورد استفاده قرار گرفته اند، اما می توانند به همان خوبی و فقط با دیدن صفحه های وب هم اجرا شوند.

اسب های تروای «در پستی» و اینترنت

اسب تروای «در پستی» برنامه ای است که امکان در اختیار گرفتن کنترل کامپیوترهای کاربران از طریق اینترنت را برای افرادی فراهم می کند.

همانند اسب های تروای دیگر، اسب تروای «در پستی» هم خود را به عنوان نرم افزاری موجه و دلخواه وانمود می کند. هنگامی که این برنامه اجرا می شود (معمولاً بر روی سیستم های مبتنی بر سیستم عامل های ویندوز 95 و 98) خود را به لیست برنامه های

Startup کامپیوتر اضافه می‌کند. بعد از اجرا، این اسب تروا بر فعالیتها و اطلاعات کامپیوتر نظارت دارد تا زمانی که ارتباطی با اینترنت برقرار شود. به هنگام on line شدن کامپیوتر، شخص فرستنده اسب تروا می‌تواند از نرم‌افزارهای دستگاه خود برای باز و بسته کردن برنامه‌های کامپیوتر آلوده، تغییر دادن فایلها و یا حتی در اختیار گرفتن چاپگر آن استفاده کند. Sub7 و BackOrifice در بین بهترین اسب‌های تروای «در پشتی» شناخته شده قرار دارند.

آیا کوکی‌ها خطرناک هستند؟

کوکی‌ها بطور مستقیم تهدیدی برای کامپیوتر شما یا اطلاعات آن نمی‌باشند. با این حال آنها می‌توانند محرمانه بودن اطلاعات شما را تهدید کنند چرا که :
 کوکی، وب سایت مربوط به خود را قادر می‌سازد تا جزییات کارهای شما را به خاطر بسپارد و سایت را در جریان مشاهدات شما قرار دهد. در صورتیکه شما دوست دارید تا ناشناس باشید، باید تنظیمات امنیتی مرورگرتان را در جهت غیر فعال کردن کوکیها میزان کنید.

حمله‌ها به سوی وب سرورها

تنها کاربران شخصی کامپیوترها در معرض خطر بر روی شبکه اینترنت نمی‌باشند. بعضی از هکرها وب سرورها - که باعث موجودیت وبسایتها می‌شوند - را مورد هدف قرار داده‌اند.

شکلی معمولی از حمله به این صورت است که درخواست‌های بسیار زیادی را به وب سرور مورد نظر ارسال می‌کنند تا بر اثر پردازش آنها سرعت سرور افت پیدا کرده و یا اینکه بطور کل از کار بیفتند. هنگامی که این اتفاق رخ دهد، کاربران اصلی سایت که توسط سایت میزبانی می‌شدند دیگر به وبسایت‌های آن سرور دسترسی نخواهند داشت.

از نقاط ضعف دیگر، اسکریپت‌های CGI (Common Gateway Interface) می‌باشند. این اسکریپت‌ها برای اجرا و مدیریت موتورهای جستجو، دریافت اطلاعات از فرم‌ها و کارهایی مانند این بر روی وب سرورها اجرا می‌شوند. هکرها می‌توانند از اسکریپت‌هایی از نوع CGI که برنامه‌ریزی ضعیفی داشته‌اند برای در اختیار گرفتن کنترل یک سرور استفاده کنند.

امنیت در شبکه

در صورتیکه می خواهید بصورتی امن از شبکه اینترنت استفاده کنید، باید کارهای زیر را انجام دهید.

داشتن شبکه ای جداگانه برای کامپیوترهای مرتبط با اینترنت

شبکه های جداگانه ای را برای کامپیوترهای متصل به شبکه اینترنت و کامپیوترهایی که به شبکه متصل نیستند، تهیه کنید. این کار باعث کاهش خطر انتشار ویروس های فایل های آلوده دریافتی از اینترنت توسط کاربران، بر روی شبکه اصلی شما می شود.

استفاده از فایروال ها و (یا) مسیریاب ها

فایروال فقط اجازه داخل شدن اطلاعات مجاز به سازمان شما را صادر می کند. مسیریاب هم مسیر بسته های اطلاعاتی دریافت شده از شبکه اینترنت را کنترل می کند.

تنظیم پیکربندی مرورگر وب برای بدست آوردن امنیت لازم

اپلت های جاوا و اکتیو ایکس، کوکیها و ... را غیر فعال کرده و یا اینکه تنظیمات را طوری انجام دهید که به هنگام اجرای چنین کدهایی، شما هم باخبر شوید. برای مثال در برنامه Internet Explorer شرکت مایکروسافت، قسمت Custom Level از بخش Security مربوط به گزینه Internet Option از منوی Tools را انتخاب کرده و تنظیمات امنیتی مورد نظر را انجام دهید.